

grasmaand
1998 nr 6

meer ovver

MEDDO

Meer ovver Meddo

Historisch interessante gegevens over de buurtschap Meddo.

Periodieke uitgave in opdracht en onder redactie van de werkgroep “Meddo’s Verleden”.

Inhoud:

1. Van de redactie

- a. in memoriam Jan Boeijink
- b. Een Meddo’s museum....?

2. Grafheuvels in Meddo door Lud Overkamp

3a. Aanleg en onderhoud van wegen door R.Beskers

b. Verdeling en ontginning van het veen R.Beskers

4. Willem Rosier vertelt door Lud Overkamp.

5. “Is dat neet...?”

- a. de namen van de foto uit “Meer ovver Meddo” deel 5 en
- b. de “nieuwe” oude foto met vragen.

1. Van de redactie

a. In memoriam Jan Boeijink

Op 8 februari jl. overleed op bijna 80-jarige leeftijd Jan Derk Boeijink van de “Helmer”. Vorig jaar liet hij weten, het werk voor “Meddo’s verleden” te moeten stoppen om gezondheidsredenen.

Op het moment waarop het bericht van zijn overlijden ons bereikte, waren juist de door hem verzamelde gegevens over de wegen in Meddo voor dit nummer uitgetikt. Op de van hem bekende en zeer zorgvuldige wijze was dit materiaal bijeengebracht en het vormt zo - onopzettelijk - een posthuum eerbewijs voor zijn onopvallende, zeer gedegen manier van werken. Wij zullen hem missen en zijn hem veel dank verschuldigd. Ons medeleven gaat uit naar zijn familie.

b. Een Meddo’s museum...

In de Rabobank te Meddo staat het begin ervan: een glazen vitrinekast, mede mogelijk gemaakt door Eugelink te Kortschot uit Winterswijk.

Voorlopig zijn er nog niet veel “typisch Meddose” voorwerpen, maar het is een begin!

En het spreekt vanzelf dat we hopen op meer.... Natuurlijk moeten de “stukken” welke er thuishoren en daar dus te kijk komen te staan/licgen afkomstig zijn uit Meddo. Dat is een voorwaarde.

Het zou natuurlijk aardig zijn om daar b.v. grote keien te tonen, maar dat is wat moeilijk.....

Makkelijker is een oud asbakje waarop nog de naam en foto van de vroegere zaak van Pierik;

maar ook fotokopieën van oude documenten (zoals het militaire zakboekje van Frielink uit 1834) - of foto’s en ansichtkaarten van Meddo kunnen daar een plaatsje krijgen.

Beschikt u over dergelijke oude documenten, waarvan wij een kopie mogen maken, of over b.v. interessante Meddose bodemvondsten, meldt het ons.

Wij wachten met spanning af!

2. Voorhistorische grafheuvels in Meddo

Begin maart worden nabij boerderij “Veenzicht” enige bijzonder belangrijke archeologische vondsten gedaan: een paar grafheuvels welke dateren van minstens 2500 tot 3000 jaar geleden.

3a. Aanleg en onderhoud van (water-)wegen

In dit artikel, dat in 't kort de toestand weergeeft van het wegennet (w.o.in Meddo) zijn, behalve uit het onderzoek van de heer G.H.Luiting, ook gegevens gebruikt die zijn bijeengebracht door het vroegere lid van onze werkgroep, wijlen Jan Boeijink.

3b. Verdeling en ontginning van het veen.

Dit deel geeft inzicht in de verdeling en latere ontginning van het Zwilbroekseveen. Ook hier is weer dankbaar gebruikt gemaakt van gegevens bijeengebracht door de heren Luiting, Sikkink en P. Meerdink. En....ook verhalen van ooggetuigen, t.w. van Th.Overkamp en van mvr. de Reus-Bleumink, dochter van "Pelle Jans".

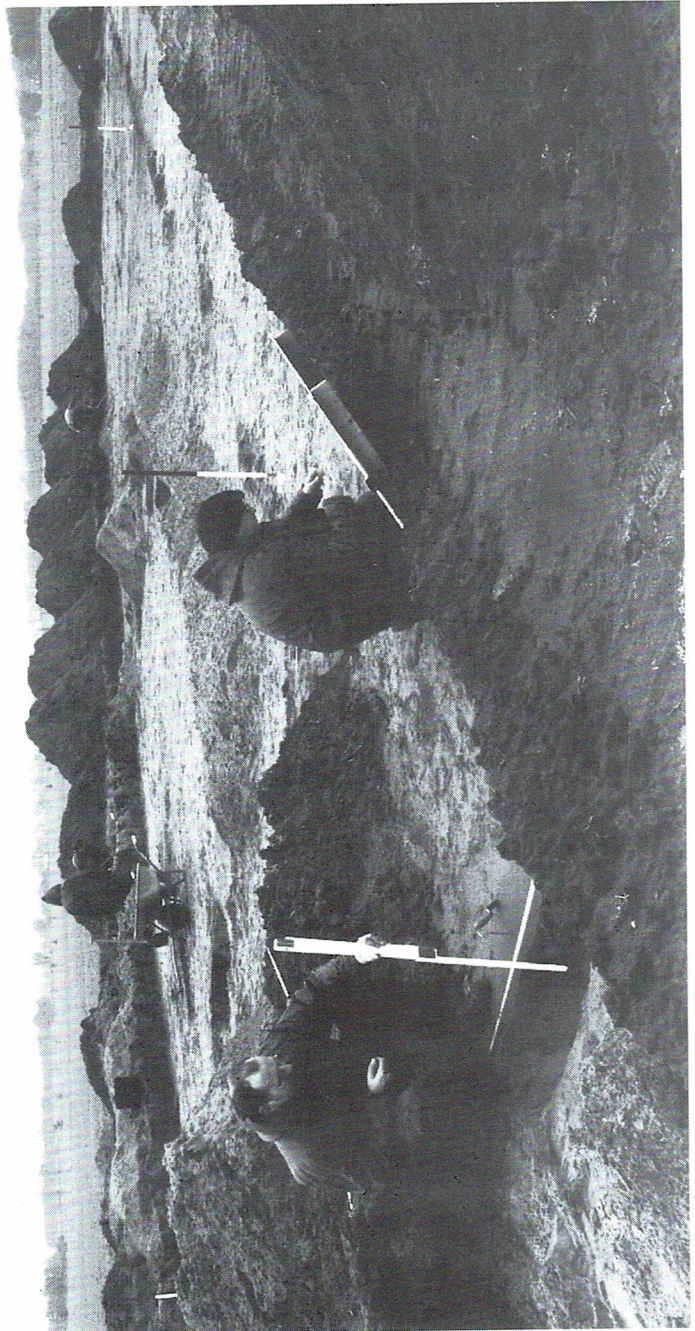
* * * *

2. Voorhistorische Grafheuvels in Meddose Veld

door Lud Overkamp

Archeologen legden begin maart een crematiegraf met menselijke resten en twee voorhistorische grafheuvels bloot in het Meddose Veld. De archeologen zijn stomverbaasd over deze unieke vondst: grafheuvels zijn namelijk - anders dan urnenvelden - in deze omgeving (zeg maar: boven de grote rivieren) nog nooit eerder aangetroffen. "We waren stomverbaasd", vertelt dan ook Huub Scholte Lubberink van de stichting Regionaal Archeologisch Archiverings Project (RAAP). Samen met Peter Schut van het Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek en enkele plaatselijke amateur-archeologen legde hij in de stromende regen de grafheuvels bloot.

De graven werden gevonden op een dekzandrug in een akker op de hoek van de Grevinkweg en de Zwilbroekseweg, nabij de boerderijen 'Groters' en 'Veenzicht'. Het is een onverwachte vondst op een wat 'onlogische' plek: een 'zandkop' temidden van wat vroeger zeer drassig en moeilijk bereikbaar veengebied was. Als relatief droge dekzandrug, die boven zijn drassige omgeving uitstak, was het echter mogelijk wel een aantrekkelijke vestigingsplaats - en niet alleen voor de doden. "Maar behalve de graven is er hier helemaal niks", vertelt Scholte Lubberink. "Je zou in de buurt van zo'n grafheuvel sporen van bewoning verwachten. Maar die zijn er niet. De meest nabije plek waar je die aantreft, is eigenlijk pas bij de kern van Meddo." Toch werden de archeologen bij de eerste verkennende opgravingen al snel verrast met aardewerkscherven. Verrassend, omdat deze meestal bij essen en beeklopen worden gevonden, waar onze voorouders zich door de eeuwen heen altijd graag hebben gevestigd. Toen

*Het blootleggen van de grafheuvel aan de Zwiilbroekseweg in Meddo.
Foto Theo Kock*

de archeologen vervolgens op zoek gingen naar meer sporen van bewoning op de bult, vonden zij de graven. De scherven bij de grafheuvels zijn mogelijk afkomstig van grafgiften, giften die aan de overledene op “zijn laatste reis” werden meegegeven.

De plek van de beide grafheuvels is duidelijk herkenbaar aan een donkere, cirkelvormige verkleuring. “Daar heeft een brede greppel gelopen die de grafheuvel omgaf”, wijst Scholte Lubberink. De verkleuring werd door de archeologen laagje voor laagje voorzichtig afgegraven. “We zoeken naar paalresten van een palenkrans, een cirkel van palen. Die werden vaak om de grafheuvel gezet, mogelijk als onderdeel van het begrafenisritueel. Misschien wel om de scheiding tussen de doden en de levenden aan te geven. Maar dat is speculatie. Dat soort dingen weten we niet zeker.”

Grafheuvels, die tot twee meter hoog konden zijn, werden van oudsher gebruikt voor mensen met een hoge plaats in de sociale rangorde. Ze werden opgeworpen op een hoogte, zodat het graf vanuit de verte goed te zien was. Ook deze plek in het Meddose Veld moet in de heidense tijd een begraafplaats zijn geweest op een hoge, goed herkenbare en van veraf zichtbare plek. En later, toen het Christendom zijn intrede had gedaan, was het ongetwijfeld onderwerp van spookverhalen, zo meent Scholte Lubberink. Tijdens de ontginningen in deze eeuw -mogelijk in de loop van het werkverschaffingsproject dat de gemeente hier in de jaren dertig liet uitvoeren - werd de heuvel echter geslecht tot een nog nauwelijks waarneembare, zanderige verhoging in het landschap. En stond de plek vooral bekend vanwege de matige agrarische betekenis: op de droge grond met zijn gele zand wilden de gewassen maar matig vrucht dragen.

Op basis van de aardewerkvondsten schat Scholte Lubberink in, dat de vondst in elk geval stamt uit de late bronstijd. Wat neerkomt op een ouderdom tussen 2500 tot 3000 jaar. “Maar grafheuvels werden vaak hergebruikt. Het kan best zijn dat deze scherven afkomstig zijn uit een latere periode, dan die waarin de grafheuvel oorspronkelijk werd opgeworpen.” Bovendien waren in de late bronstijd de grafheuvels vaak kleiner van omvang. De kleinste grafheuvel, met een diameter van zes meter, zou daar goed in passen. Maar de grootste, met zijn twaalf meter doorsnede, is eigenlijk te groot. “Dat wijst meer op het neolithicum, de laatste periode uit de steentijd, zeg maar rond 2500 jaar voor Christus.” Dat zou de ouderdom dus op ongeveer 4500 jaar brengen. In het bouwland zijn verder ook vuursteenscherven en pijlpunten gevonden van circa 8000 jaar oud, die afkomstig zijn van jagers-verzamelaars.

De opgraving in het Meddose Veld is een vervolg op de archeologische karteringen, die de stichting Raap twee jaar geleden is begonnen in het complete

WCL-gebied. Dat gebeurde in opdracht van de deelprojectgroep Cultuurhistorie van de stichting WCL. Nadat RAAP het zogenaamde bodemarchief in kaart had gebracht werd een 'verwachtingskaart' gemaakt, met daarop alle plekken waar men waardevolle archeologische vondsten mogelijk achtte. Nu Winterswijk West in het kader van de ruilverkaveling grootscheeps op de schop wordt genomen, komt deze verwachtingskaart goed van pas. Alleen al in dit gebied liggen circa 30 plekken met een -naar verwachting- waardevol bodemarchief. Dreigt de graafmachine hier aan de slag te gaan, dan mogen eerst de archeologen poolshoogte nemen. Zo ook hier in Meddo, waar de dekzandrug in het kader van de ruilverkaveling op de nominatie staat om helemaal afgegraven te worden.

Of dat laatste nu, na deze unieke vondst, alsnog zal gebeuren, is nog onzeker. De archeologen hebben alle sporen in elk geval ingetekend en opgegraven voor nadere bestudering. En er is alle aanleiding om in de nabije omgeving nog eens extra goed rond te neuzen in het bodemarchief. Mochten zich daarin nieuwe ontwikkelingen voordoen, dan zullen wij dat zeker op deze plaats melden.

* * * *

3A. Onderhoud van wegen, bruggen en duikers

door Riek Beskers

In 1857 zijn de markegronden verdeeld maar daarmee houden de verdelingswerkzaamheden niet op. Uiteraard moet het Meddose Veen nog verdeeld worden maar ook is er - "een zig voortslepende questie" - de wegen, bruggen en duikers vragen veel geld én tijd.

Hoe reist men in die tijd?

Al in 1768 bestaat er een bodedienst, die de verbinding met Zutphen onderhoudt en via deze stad met andere delen van het land (via Harderwijk naar Amsterdam). In het boek van Stegeman worden een heel aantal van deze diensten opgesomd.

Even na 1790 wordt deze bodedienst echter gestaakt. Maar de voerlieden zijn het daar niet mee eens en schrijven in 1794 aan "de weledele grootachtbare magistraat der stad Zutphen" dat zij hierdoor "*niet alleen een belangrijke kwaliteit van vragtgoederen, die alzulke bode kwam meede te brengen, zijn terug gebleven en supplianten (schrijvers) daarvan de vragt op Harderwijk zijn quijt geraakt, maar dat de tourkarre van Wenterswijk op deeze stad rijdende, genoegzaam niets meer aanbrengt, en al de passagiers en meenigvuldige goederen van Wenterswijk, als in welke plaats veel linnen fabrieken zijn, van daar alnu op Deventer worden getransporteert*".

Er volgt nogal wat heen en weer geschrijf. Dan laat de drost van Bredevoort, baron van Pallandt weten dat het *“hem aangenaem zal zijn, tot den goeden uitslag van dese inrigting mede te mogen coöpereren”* en ook de magistraat van Zutphen vindt dat dit “veer” er weer moet komen en zo wordt deze dienst snel in ere hersteld.

Aberson, die in 1783 op verzoek van G.S. de wegen in de Heerlijkheid Bredevoord opneemt, komt voor de hele Heerlijkheid op **“15 heeren-wegen”**. Van deze wegen liggen er 7 rond Winterswijk.

In 1793 en 1797 is er ook in en om Winterswijk (zoals overal in het land) sprake van zgn. heerenwegen. Wat precies heerenwegen zijn wordt uit het rapport niet helemaal duidelijk. De substituut-drost Conradi weet het ook niet en vraagt zich af of

“alle wegen waar over men van de eene plaats (stad of dorp) naar een andere passeert, heeren-wegen zijn, of dat alleen maar de land-passages of groote postroutes te houden zijn voor heeren wegen.”

Hij vermoedt dat men van het eerste moet uitgaan. In dit rapport uit 1783 wordt precies omschreven welke deze wegen zijn en waar ze liggen:

1. De weg van **Bredevoord naar Winterswijk**, welke kort voor B. een brug over de beek heeft. Achter die brug

“tot aan het Misterhekke, alwaar het schependom van B. eindigt, wordt aan de gemelte weg gewerkt door de inwoonderen van B. met de schop en door de opgezetenen van de buurtschappen Miste en Corle met de kar”.

2. De weg van **Winterswijk op Groenlo**, *“lopende van het dorp door de buurschap Dorpboer, en vervolgens door de buurschap Meddehoe tot aan het Ligtenvoortsche”*. Deze weg wordt vanaf de grens met Dorpboer *“onderhouden door de de opgezetenen van Dorpboer en Meddehoe met karren en door een gedeelte van het dorp met de schop”*.

In deze weg *“leit een deuker tegen Weddenkpol (?), gemaakt en onderhouden door de ”opgezetenen van de buurschap Meddehoe. Een tweede deuker zou moeten worden gelegd bij Tolkampskamp waar Dorpboer eindigt”*.

3. De weg van **Winterswijk op de stad Boekholt**. Deze loopt door *“de Wamelinkstegge, door de buurschap Woolt tot aan ’t Munsterse gebied”* en moet door de ingezetenen worden onderhouden. Twee duikers worden onderhouden door de buurschap Woold, terwijl de Graasbrugge over de beek in ’t Woold *“half door de eigenaaren van de Havesathe Plekkenpoel en half door de opgezetenen van de buurschap Woolt werd onderhouden.”*

Er wordt nog bij vermeld dat men door over Bredevoort en Aalten naar Boekholt te rijden, deze weg kan vermijden...

4. De weg van **Winterswijk op Ligtenvoorde**.

“Deeze is tot circa een quartier van Winterswijk dezelve als die van daar na Bredevoort gaat, lopende vervolgens regts af tusschen de beide Tomaskampen door, over een gedeelte van de heide tot aan de Bargerbeek, alwaar de buurschap Dorpboer eindigt”.

Voor het onderhoud ervan, geldt hetzelfde als bij de andere wegen. Er wordt vermeld dat deze weg vrij laag is en 's winters vaak “met water bezet....!” Er moeten weer nieuwe bruggen, duikers en dijkgedeelten in. Verder wordt erbij vermeld, dat de **afstand tot Ligtenvoorde** over deze weg ruim 2 uur is en **over Bredevoort naar Lichtenvoorde** niet meer dan 2½ uur. Eerstgenoemde weg zou dus in de winter vermeden kunnen worden.

5. De weg van **Winterswijk op Vreden**. Voor het onderhoud van de weg geldt weer dezelfde werkverdeling onder de “opgezetenen”.

Verder zijn er dan nog de wegen
“van Winterswijk op **Odink, Zuidloon, Borken en Gemen**,”
en tenslotte de **weg van Winterswijk op Eijbergen**.

Aan het eind van het rapport wordt nog gezegd, dat het onderhoud van de wegen

“ter oorzaake van de laage situatie van sommige en 't gebrek aan digt bij zijnde specie, mitsgaders 't manquieren aan fondsen ter fournering (betaling) van bruggen en deukers, voor de opgezetenen deser Heerlijkheid ondoenlijk zijn zal, en dus dit heilzaam werk, voor al voor de transitoire commercie (doorvoerhandel) geen voortgang zal kunnen gewinnen, zoo niet de Heeren Staaten van dit Quartier daar in grootgunstig gelieven te voorsien.”

Het werk is op deze wijze dus nauwelijks zinvol te noemen.

De Winterswijkse boeren hebben het ook niet altijd op prijs gesteld, wanneer ze voor werk aan de wegen werden opgeroepen. In 1772 toen de substituut-drost enige Wooldse boeren met karren ocriep, was het resultaat dat

“deselve met hunne karren alleen gecompareert zijn tot aen 't Mister Hek, en direct hoeft voor hoeft geweigert hebben op den dijk agter dit hek te werken, omdat dit buiten hun kerspel was....”.

De substituut-drost weet zich later nog te herinneren dat enige boeren uit de buurtschap Corle voor zo'n weigering een **boete hebben gehad van f 150,-!**

Hoe ziet het **wegenstelsel** hier ter plaatse eruit?

Hoewel in de Napoleontische tijd overal in het land wegen zijn aangelegd, blijft deze regio wat achter. De wegen hier ter plaatse zijn er dan ook naar! In het boek t.g.v. 160 jaar Rijksweg Zutphen-Winterswijk, (aangelegd van 1826 tot 1830) wordt vermeld dat deze route in 1816 bestond uit karresporen en modder-

poelen... Er dient dus iets te gebeuren en dus komt er in 1817 een commissie "tot het beramen van middelen ter verbetering van de wegen op Duitschland". De koninklijke goedkeuring komt in 1826 en dus wordt het traject Winterswijk-Zutphen aangelegd. Er wordt van 1826 tot 1830 aan gewerkt.

Bij de **Markewet van 1886** is aan de gemeentebesturen opgedragen het **wegenstelsel** onder haar hoede te nemen en dit vast te leggen in de wegenlegger van 1890. In deze wegenlegger zijn alle openbare en alle Markewegen vermeld. Bovendien wordt bepaald dat jaarlijks een weg moet worden **geschouwd**, om belanghebbenden op hun verplichtingen te wijzen.

Door de gemeente is onder voorwaarde (het in orde maken der aarden baan en het bijdragen van een gedeelte der verhardingskosten) reeds tientallen jaren subsidie toegekend voor de aanleg van verharde wegen. Dit kost veel geld en de gemeente is al niet te best bij kas!

Reden waarom in oktober 1909 een commissie wordt benoemd die een onderzoek moet instellen naar de financiële toestand van de gemeente en tevens moet aangeven hoe hierin verandering (verbetering!) kan worden gebracht. Deze commissie buigt zich ook over **het Wegenvraagstuk**. Zij stelt voor om voor het onderhoud van straten, kunstwegen en riolen een zg. **Weggeldbelasting** in te stellen, doch dit wordt weggestemd. In de buurtschappen zijn verschillende wegen met bijdragen van belanghebbenden nog wel verhard.

Maar in het dorp worden de wegen er niet beter op en de klachten stromen binnen.

Daarom wordt in **1918** door B. en W. aan M. Wierenga (gem. secr.) en J.L.G.de Koster (wegenopzichter) opgedragen een rapport op te stellen over het "Wegenvraagstuk".

In het **Rapport Wegencommissie van 1923** wordt dan ook vermeld: "het Wegenvraagstuk in deze Gemeente is een vraagstuk, dat reeds langen tijd bestaat (!), en waarvoor tot op heden geen bevredigende oplossing is gevonden."

In de notulen over de markeverdeling hebben we al gezien dat de markebesturen nog lang hebben getracht de instandhouding van de wegen en vooral de bruggen en duikers zelf te regelen. De gemeente is hierover in haar rapport zeker niet onverdeeld enthousiast! Er staat dan ook, dat de burgemeester:

"Overwegende dat de herstelling van bruggen en duikers, in onderhoud bij de diverse marken, dikwijls bezwaar oplevert, doordat die marken niet beschikken over geld of machtsmiddelen om het onderhoud te doen plaatsvinden; dat het zich zelfs heeft voorgedaan, dat een kapotte brug, na gedurende 2 jaar van gemeentewege 's nachts te zijn verlicht, toch nog door de gemeente is hersteld, om eindelijk af te zijn van de voortdurende kosten van verlichting".

Wanneer in de jaren '30 van deze eeuw de werkloosheid toeneemt, worden

mensen te werk gesteld om zandwegen te verbeteren met Rijksbijdragen. Omstreeks 1935 besluit de Winterswijkse gemeenteraad om in het kader van de **Werkverschaffing** de verbetering van zandwegen te gaan overnemen naar gelang de behoefte. De wegbreedte moet dan minimaal 8 mtr. bedragen met aan weerszijden een sloot van ca.1.50 mtr. dus totaal ca. 11 mtr. De hiervoor benodigde grond (onafhankelijk van de hoeveelheid) moet worden afgestaan voor f1,- per eigenaar! Er moet dan tevens een bijdrage van 5% gestort worden in het "kunstwerkenfonds". In de hele gemeente zijn er in deze jaren veel zandwegen verbeterd en gedeeltelijk verhard. Mede uit dit fonds wordt dan ook de reconstructie (verleggen) van de Groenloseweg gerealiseerd (zie foto). Zo is ook de "Eibargsen diek" aan een opknapbeurt toe. Boeren die wel een bijverdienste kunnen gebruiken, stellen zich met paard en wagen beschikbaar om zand op te brengen of de jonge (berke-)boompjes te planten.

Toch zijn er tot 1 januari 1942 nog **bruggen en duikers** in onderhoud bij de Marke. Een lijst hiervan, gedateerd 5 januari 1942 geeft voor de **Marke Meddo** het volgende overzicht:

bruggen:	duikers:	gelegen in:	wegenleggernr:
-	4	de Walvaartweg	9
1	7	Kerkepad naar Meddo	12
1	-	de Jonkerweg	14
-	2	de Morskers Driehuisweg	17
-	1	de Oostendorp grensweg	25
-	1	de Tjeenkweg	27
-	4	de Beitelweg	28
1	3	de Illgoorweg	36
1	-	de Kleine Illgoorweg	38
-	5	de Horsterweg	46
-	1	de Horster binnenweg	47
1	1	de Ziemelinkweg	49
-	4	de Luikenhuisweg	50
-	3	de Hommel Hagenweg	52
1	4	de Poolserweg	53
-	1	de Roskampweg	56

De waarnemend burgemeester van Winterswijk, de heer Voorink besluit dan op 1 jan. 1942 te bepalen, dat zij die van dit onderhoud worden bevrijd, "jaarlijks vóór 1 juli aan de gemeente moeten uitkeeren: voor elken brug f 4,— voor elken duiker f 0,50 " en wanneer ze de verschuldigde bedragen willen afkopen, dat zij dan

1930: Werk aan de weg Winterswijk-Groenlo.
Man met boekje is G. Oosterholt (kantonnier)

“voor 1 Sept. 1942 aan de gemeente moeten uitkeeren:
 voor elke brug f 100,—
 voor elken duiker f 12,50”

In 1922 wordt de huidige **Geldereschweg** vanaf Sellink tot aan Zwolle en de **Nieuwe Meddoseweg** vaaaaf de Brengersweg tot aan de Groenloseweg opgeknapt.

Na de 2e Wereldoorlog zijn (tot ca.1955 met werklozen) ook de hiernavolgende wegen in Meddo opgeknapt, t.w.:

Waaierdinkweg	930	mtr.	1953
Goorweg	2120	“	1953
Poolserweg	1590	“	1953
Wandersweg	2538	“	1954
Giffelweg	760	“	1956
Kleine weg (achter ABTB-gebouw)	144	“	1956
Goossensweg	690	“	1956
Greuneweg	713	“	1956
Lemmenesweg en			
Wormskampweg	2761	“	1957
Beiersweg	1922	“	1959
Rondweg en Hilterweg	1168	“	1959
Morskers Driehuisweg	1627	“	1960
weg langs Luitink	1032	“	1962
Rondweg	240	“	1963
Beitelweg	867	“	1963
Brengersweg	1499	“	1964
Kl.Veenweg en ’			
Zwilbroekseweg	1946	“	1965
Grevinkweg	548	“	1966
Zwilbroekseveenweg(ged.)	1112	“	1966
Tolkampweg	587	“	1966
Leemkuilweg	564	“	1966
De Hoeverweg	465	“	1967
Dwarsweg Huppel-Meddo	3158	“	1969

In 1978 wordt de Meddoseweg met een lengte van 6980 mtr. gereconstrueerd. In 1979 worden enkele insteekwegen verhard met betonklinkers, t.w. de Illegoorsweg (over 610 mtr.) en een gedeelte van de Greuneweg (over 720 mtr). Op 1 -1-1984 bedraagt:

het totaal aan verharde wegen in Meddo **49.815 mtr.**
 zandwegen in onderhoud van de gemeente **15.113 “**
 zandwegen **niet** in onderhoud v.d.gemeente **7.680 “**

3b. De verdeling van het Zwilbroeksche Veen

In aug. 1857 zien we dat de verdelingscommissie

“de verdeeling der Mark van Meddeho (uitgesloten het veen) beschouwt als beëindigt te zijn”.

Maar behalve de moeilijkheden, ontstaan uit “het regt van schapendrift” of “van zand en leem graven”, zijn er ook bij het veen de nodige “zwarigheden”!

In 1858 doet de voorzitter ter vergadering verslag van de door hem van “den procureur T.Hoof ontvane inlichtingen over de verdere werkzaamheden tot ontbinding der Mark als **noodzaakelijk moet het eerste tot verdeeling der markveengronden worden overgegaan**”. Dus moet de landmeter meteen aan het werk. Er wordt nog bij opgemerkt dat door

“het veelvuldig gebruik der veengronden in de laatste jaren, veel in zijn waarde heeft verloren”.

Het veen zal dus herschat moeten worden.

Al in de volgende vergadering heeft de landmeter het werk voor de veenverdeling gereed. Alle geerfden van Meddo welke **“geen veen bij hunne plaatsen hebben”**, zullen tot ontvangst van hun aandeel worden opgeroepen.

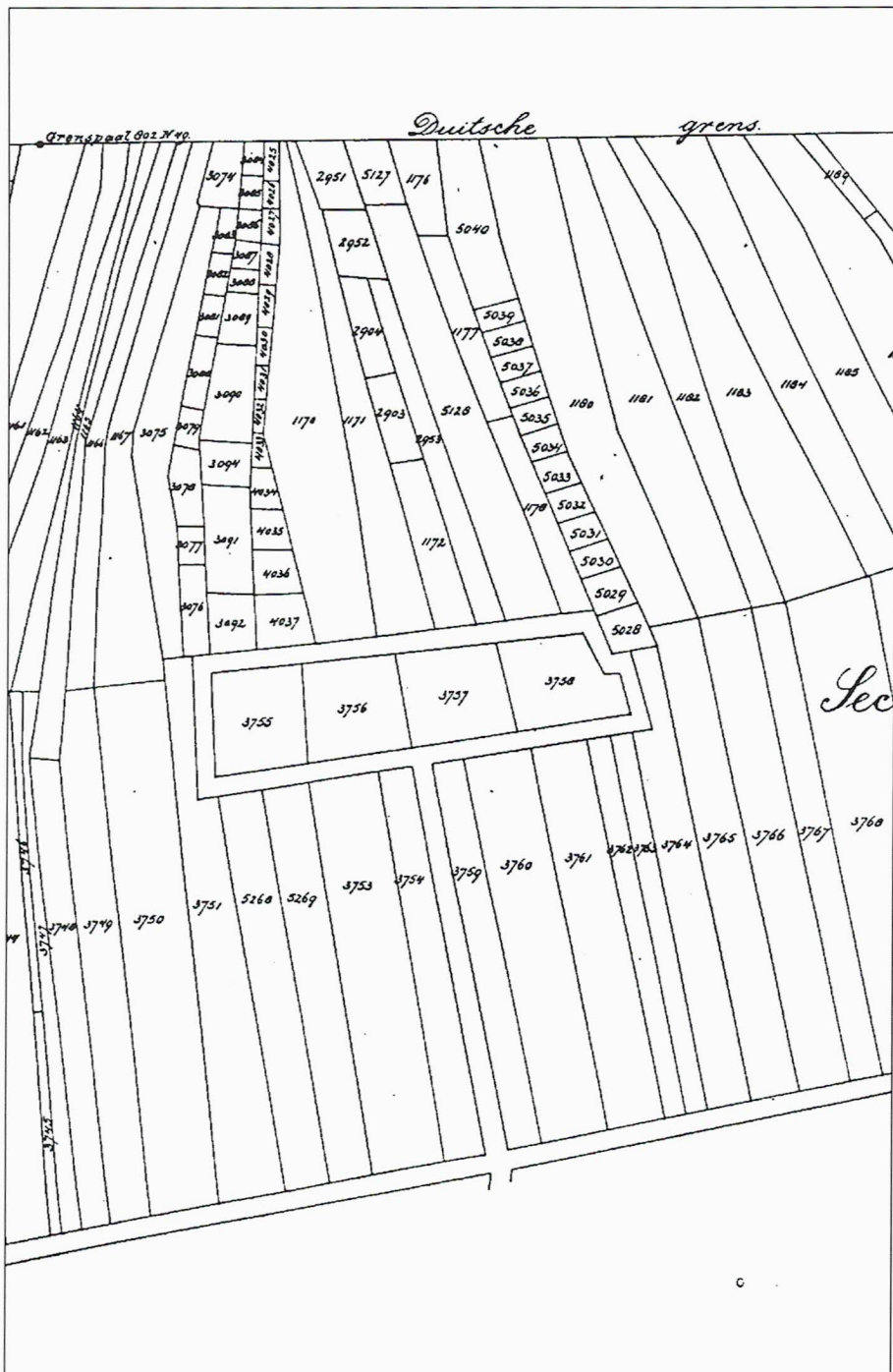
De verdeeling zal dan **“bij looting”** geschieden. Op 24 aug 1858 komen de geerfden voor het Zwilbroeksche veen en op 25 aug. die voor het Colenbergerveen. De lijst van de deelgerechtigden aan wie het veen zal toebedeeld worden, is opgemaakt. Twee dagen later heeft de verdeling van het “Kollenbergerveen” plaats gehad, doch enige percelen zijn nog niet verdeeld.

En dan komen de moeilijkheden, omdat “ene S.” die al op ’t Zwilbroek een stukje veen in eigendom heeft, ook recht meent te hebben op een stukje van het Colenberger veen. Ook de toewijzing van veen aan de diakonie der Herv. Gemeente brengt moeilijkheden mee. Aan de diakonie is het perceel nr. 66 (Colenberger veen) toegefallen omdat de Diakonie eigenaar is van het erve Boeijinkbrander (dat al in bezit van ’t veen was) en van het halve erve Hoebink. Inmiddels zijn er veel meer strubbelingen gerezen en de commissie besluit dan ook “dat voortaan **alle kwesties over het veen**, (zoals tegen K.) door de Mark zal worden overgenomen, **“voor de regtbank te verdedigen zelfs tot int hoogste ressort”**“. En dat gebeurt ook. De vragen die door de procureur over deze kwesties worden gesteld, luiden b.v.:

“of de pachters van Maashuisjen ,”met weering van alle andere pachters“ op nr. 87 schadden en plakken (plaggen) hebben gestoken? En of K. op 7 Junij 1858 op perceel nr. 86 én op een gedeelte van nr.87 “schadden en plakken heeft gestoken?”

De procureur heeft deze vergrijpen “in loco” (ter plaatse) onderzocht en doet daarvan verslag.

In 1860, wanneer deze en andere kwesties nog steeds spelen, heeft men inmiddels inlichtingen ingewonnen bij de provincie Overijssel om te vernemen hoe men daar met dergelijke zaken is omgegaan.

Sectie	Nummer	Naam v/d eigenaar	Woonplaats	Soort van eigendom	Grootte
				Transp.	10.23.10
A.	1167	Joh.Hilbolt Jr.	Meddo	veen	0.61.70
"	1170	Hendr.Joh.te Brake	op Nw.Harmelink, Meddo	"	0.90.40
"	1171	Wed.Joh.Wilh.ter Woord-geb.Joh st , Chr.Gelink	Op Harmelink, Meddo	"	0.58.70
"	1172	Grada Aleida Kammeijer	Miste	"	0.21.90
"	1176	Jan Hendr.Eitink	Meddo	"	0.12.80
"	1177	Ber st Rootink, Wed.J.W.Sevink	"	"	0.17.80
"	1178	Joh.Henr.Ant. Stammers	Op Wannink Nijhuis, Meddo	veenderij	0.19.40
"	1180	A.J.D.G.Lindeman, minderjarig	o/d Vlijt Winters- wijk	veen	1.01.10
"	1181	Jan te Voortwis	Winterswijk	veen	0.85.00
"	1182	Jan Willem Maas	Meddo	"	0.62.60
"	1183	Willem Goossens, Medo-eigenaar G.J.L.Esselink	o/d Giffel D 142 Meddo op Frerika, W st wijk	"	0.95.50
"	1184	Berend Willem Vanemans	op Beekahuis, Meddo	"	0.75.70
"	1185	Gerrit Jan Geessink	Meddo	"	0.82.00
"	1186	Joh.Jos.Elsinghorst	Op Schurink, Meddo	"	1.04.00
"	1187	Joh.Bern.Halleriet	Op Luikenhuis, Meddo	"	0.12.00
"	1188	" " "	" " "	"	0.08.80
"	1189	" " "	" " "	"	0.05.70
"	5089	Gradus, Joh. Stammers	o/d Bothoek, Meddo	"	0.07.20
"	5090	Jan Willem Joh. Tenkink	op Boeijink, Gel- deresch, Meddo	"	0.05.90

Deel van de kadastrale kaart van de gemeente Winterswijk, sectie A. (zie pag. 14)
Betreft het Zwiibroekerveen 1920 en namen van enkele eigenaren

Ook vraagt men raad bij de procureur, mr. 't Hooft, die adviseert “zich te wenden tot Mr. J.M. de Kempnaer, lid van de Kamer”, hem de zaak voor te leggen en Z. Ed. Gestr. te verzoeken het proces voor 't Hof te doen behandelen. Of dit al of niet gebeurt, wordt niet helemaal duidelijk.

Alleen in 1872 wordt nog een keer gesproken over het “verkopen van schadden percelen int eindgoor”, maar daarna nemen de zorgen om het geld voor reparatie aan bruggen en wegen een steeds grotere plaats in.

In elk geval wordt het veen verdeeld. Op een fotocopie van een deel van de marke- kaart (en lijst) is te zien welke boerderij welke stukken veen krijgt toebedeeld.

Het gehele Markegebied wordt door rechte wegen ontsloten, zodat rechthoekige percelen ontstaan. Helaas is dat ten noorden van de huidige Zwilbroekseweg niet mogelijk, omdat dit een overwegend **ontoegankelijk veengebied** is. Dit veengebied is dan ook aan een groot aantal grondeigenaren **in smalle stroken** vanaf de Zwilbroekseweg tot de Duitse grens als veen toegewezen.

Dit veengebied is door de eigenaren **gebruikt voor turfwinning** veelal voor eigen gebruik; ook zijn hier **schollen en schadden gemaaid en gestoken** welke, na te zijn gedroogd gebruikt werden als brandstof en strooisel. Men kan zich nu nog een goed beeld vormen van hoe het er tot 1930 uitzag, door over het pad te lopen of te fietsen dat over de Duitse grens loopt.

Aan Nederlandse zijde heeft het er net zo uitgezien als nu nog aan Duitse zijde.

Tussen de jaren 1920 en 1930 ontstond er grote behoefte aan cultuurgrond en de **verdeelde markegronden werden in die periode dan ook vrijwel allemaal ontgonnen.**

Omdat dit voor het veengebied ten Noorden van de Zwilbroekseweg voor de eigenaren niet mogelijk was, heeft de gemeente Winterswijk hiertoe het initiatief genomen.

Het is de gemeente gelukt het gehele gebied van 90 ha. aan te kopen. Hier en daar **is de begrenzing van het gebied dat de gemeente had gekocht nog te zien aan de grenspalen met de initialen G.W.**

Aankoop en ontginning van het Zwilbroeksche veen

Inmiddels hebben de economisch slechte en daardoor beruchte “30-erjaren” hun intrede gedaan. Er is een enorm gebrek aan werkgelegenheid ontstaan en ook de gemeente Winterswijk zoekt naar oplossingen. En dus verschijnt een **Gemeentelijk Rapport in 1932** dat - enigszins verkort - luidt:

dat de Raad der Gemeente Winterswijk

-overwegende dat de werkzaamheden aan de ontginning van het Wooldsche- en het Kottenscheveen binnenkort zullen zijn beëindigd en ook de bad- en zwem- inrichting snel haar voltooiing nadert;

-dat het niet is te verwachten, dat binnen afzienbaren tijd weder normale economische toestanden zullen intreden waardoor de Gemeente wordt ontheven van haar zorg om in de gevolgen van de werkloosheid te voorzien;

-dat als object voor werkverschaffing de aandacht is gevestigd op het Zwilbroekscheveen in Meddo;

-dat een onderzoek is ingesteld naar de mogelijkheid tot ontginning van dit veen;

-dat inmiddels terzake een rapport is ingekomen van de Ned. Heide Maatschappij; En het slot van dit rapport luidt als volgt:

“Na ontginning van deze gronden komen deze in aanmerking voor de stichting van een twaalfstal gemengde bedrijven van 6 - 10 HA op-pervlakte.

Theodorus Johannes Overkamp

* 28-2-1869 † 4-2-1946

Gezien de pogingen die door enkele bewoners van Meddo in het verleden al gedaan zijn om deze gronden gecultiveerd te krijgen, veronderstelt de raad dat, wanneer de economische toestand gunstiger wordt, voor deze gronden zeker gegadigden zullen zijn te vinden. En verder:

-Bovendien is deze ontginning een belangrijk werkverschaffingsobject, vanwege de ligging van ten opzichte van Winterswijk en waarop een groot aantal arbeiders geruime tijd werk kan vinden.

En dus worden alle belanghebbende grondeigenaren op 9 september 1932 door B. en W. opgeroepen voor een vergadering in het Verenigingsgebouw in Meddo, waar er 64 verschijnen. Daar blijkt dat **de overgrote meerderheid bereid is de grond tegen taxatieprijs aan de Gemeente te verkopen.** Er worden drie taxateurs benoemd, nl. A. Weerkamp en J.Homan (door B. en W.) en G.J.B. Esselink op Freriks (door de vergadering). Slechts 4 grondeigenaren hebben bezwaren, doch daarmee verwacht men wel tot een minnelijke schikking te komen. Mogelijk zullen er nog enkele (hier niet aanwezige) eigenaren weigeren, waarmee in de begroting rekening zal worden gehouden.

En dus staat er in het rapport verder:

“dat in de raming van kosten daarom rekening dient te worden gehouden met onteigening, waardoor de kosten veel hoger worden dan bij aankoop;

“dat het gehele complex ongeveer 90 HA groot is; dat de kosten als volgt moeten worden geraamd:

Taxatiewaarde van de gronden	f 22.718,73
Arbeidsloon	-135.000,-
Overige kosten	- 20.588,35
	<hr/>
Totaal	f 178.307,08

“dat aangenomen mag worden dat het rijk in de arbeidsloonen een subsidie van 70% geeft, zoodat voor de gemeente resteerende kosten zullen beloopten
f 178.307,08 min f 94.500 of rond f83.800.

dat rekening houdende met mogelijke tegenvallers, de grond na ontginning en na aftrek van de werkverschaffingssubsidie, ongeveer f 1.000,- per HA zal kosten.

dat, hoewel deze prijs, vooral in de tegenwoordige tijdsomstandigheden hoog is, toch, bij gebrek aan andere geschikte werkgelegenheid, overgegaan dient te worden

tot aankoop c.q. onteigening en daarna ontginning van het hierbedoelde complex;

Hierna volgt dan het **Raadsbesluit van 29 dec. 1932:**

1e. Aan te kopen de gronden, gelegen in het Zwilbroekscheveen te Meddo in de gemeente Winterswijk, nader omschreven in den bij dit besluit behoorenden staat, en wanneer de belanghebbende eigenaren niet tot verkoop genegen zijn, een onteigeningsprocedure over den betrokken grond en de eventueel daaraan verbonden erfdienstbaarheden en andere zakelijke lasten aanhangig te maken;

2e. de koopsom, eventueel het bod, wanneer tot onteigening moet worden overgegaan, vast te stellen op de in dien staat vermelde bedragen zullen moeten worden verhoogd met de sommen, eventueel in het belang van de cultiveering van den grond besteed aan ieder perceel tusschen den dag der taxatie en van het aanvaarden van den grond;

3e. nadat de beschikking over de bedoelde sommen is verkregen, deze te doen ontginnen door werklozen uit de Gemeente Winterswijk, onder leiding en toezicht van de Nederlandsche Heide Maatschappij te Arnhem;

4e. na de ontginning deze gronden te verkoopen tegen en bij Raadsbesluit nader te bepalen prijs.

De Ontginning.

De gehele oppervlakte van 90 ha. is met behulp van schop, kruiwagen en

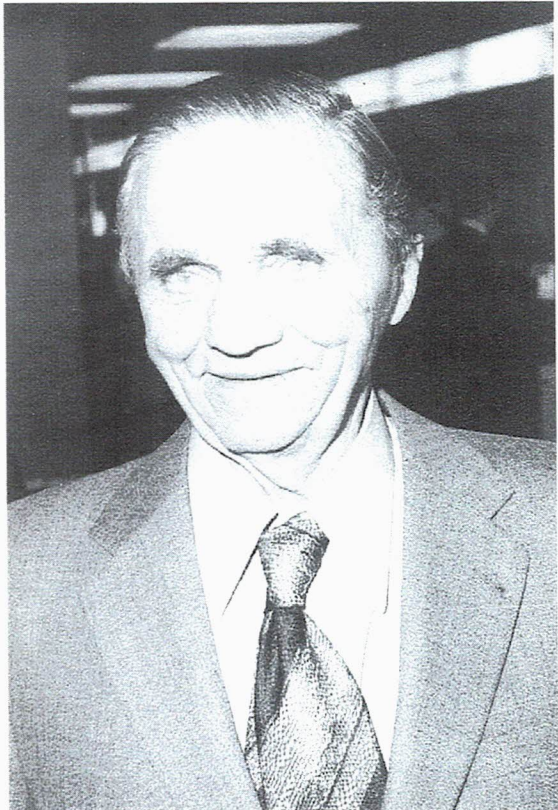
smalspoor, kipwagens door soms wel meer dan 100 Winterswijkse werklozen 60 cm. diep omgezet en geëgaliseerd. Deze werklozen komen dagelijks per fiets vanaf de Eibergseweg over de Greversweg naar het veen.

Th. Overkamp van boerderij "Veenzicht", toen 5 jaar oud, vertelt hierover zijn herinneringen:

"De hele stoet kwam langs mijn ouderlijk huis aan de Greversweg richting veen. Mijn iets oudere zus Marietje (van Nijweide), die toen al tellen kon, telde regelmatig het aantal fietsen die meestal waren voorzien van carbidlampen. Soms waren het er 104 -105, soms meer soms minder. Langs deze Greversweg had mijn grootvader een perceel grond waarlangs een zgn. grashegge lag waar de stoet overheen fietste, omdat dat beter ging dan over de Greversweg...! Dorus Overkamp die op dit perceel aan het ploegen was, keerde tijdens het ploegen het paard op de grashegge. Een van de voorbijkomende arbeiders sloeg uit baldadigheid het paard met een stok. Daarop werd Dorus zo kwaad, dat hij als vergelding de grashegge (ook) omploegde, zodat de werkers weer over de (slechte) weg moesten!"

De ontginning werd onder supervisie van de Heidemij. uitgevoerd en stond onder leiding van een zekere heer Roonhorst. Toen het hele gebied was ontgonnen werd het ingezaaid met gele lupine als groenbemester, hetgeen tijdens de bloei hiervan een prachtig gezicht opleverde. Na het groenbemestingsproces is het gehele blok omploegd en is er in de herfst van 1935 met de hand rogge gezaaid. Deze rogge werd door G.Brus (huisnr.187, nu Beiersdiek 8) met een legendarisch groot paard en een kleine houten eg in uurloon ondergeëgd.

Het volgende jaar is deze rogge op stam verkocht aan Brus en Bleumink uit Zwolle bij Groenlo. J.Bleumink is onder de ouderen nog wel bekend als "Pelle Jans". Hij kocht hiertoe een graanmaaier en zelfbinder.

Jans Bleumink (De Pelle)

Gelukkig voor hem was het een mooie zomer, zodat de droge garven niet ter droging aan hokken gezet hoefden te worden, doch zo uit de stoppel geoogst konden worden. Het was uiteraard een enorm werk om deze (bijna 100 ha.!) rogge bijeen te rijden. Wanneer je bedenkt dat het gewas rogge 2000 garven per ha. geeft, moet de oogst dus ongeveer 200.000 garven zijn geweest!"

Hoe dit in zijn werk is gegaan, kan **de dochter van Pelle Jans**, mevr. de Reus-Bleumink zich nog goed herinneren. Zij vertelt hierover:

"Vader riep mij 's morgens om 5 uur om pannenkoeken te bakken voor de mensen die met de rogge-oogst bezig waren. Daarna ging ik met een paar andere kinderen melken, kalveren en varkens voeren, terwijl vader en de oudste jongens met paarden en wagens naar het veen gingen. Als het werk thuis tegen 9 á 9.30 uur klaar was, begon je aan de voorbereidingen voor het koken voor de mensen die in het veen met de rogge bezig waren. Tegen de middag fietste ik dan met aan het stuur 2 emmers, gevuld met erwtensoep of stampot richting veen (5 á 6 km.). Deze grote hoeveelheden waren wel nodig omdat er een 20 á 30-tal mensen met de oogst bezig was. Het gehuurde personeel bestond grotendeels

G.H. Brus (1880 - 1958)

uit werkloze mensen uit Groenlo. Zij waren blij met dit werk want hun uurloon bedroeg f 0,25 wat voor die tijd vrij hoog was. Het was voor hen echter wel ongewoon en dus zéér zwaar werk en velen hadden blaren in de handen tot bloedens toe! De gehele oogst werd door Brus en mijn vader persoonlijk aan lange rechthoekige mijten gezet. Alleen bij de omtrek van de mijten werden de garven netjes naast elkaar gevleid, de rest werd er willekeurig en zonder enig verband vanaf de wagen op gegoid. Later met het dorsen hebben ze echter de grootste moeite gehad om de garven één voor één van de mijten te krijgen, daar alles schots en scheef door elkaar lag!"

Als de eerste oogst eraf is, gaat men het blok in stroken van

*Meddose veen grenzend aan 't Duitse "Zwilbroekerveen" ontgonnen
Foto juli 1935 Met de rijpende rogge.*

150 mtr. breed verdelen vanaf de Zwilbroekseweg. De grootte van de percelen verschilt onderling nogal, daar de afstand vanaf de Zwilbroekseweg tot aan de Duitse grens richting Beiersdiek korter wordt. De **grootste percelen zijn 10 ha., de kleinste 7 ha.** Bij de ontginning is er al rekening mee gehouden dat er boerderijen gebouwd zullen worden: elk perceel heeft al een toekomstig bouwterrein. Hier is dan al gele grond in gebracht hetgeen heden ten dage nog te zien is. Deze blokken grond worden door de gemeente te koop aangeboden.

Het loopt echter gezien de crisisjaren met de verkoop niet zó best; men heeft aanvankelijk moeite ze te plaatsen.

Uiteindelijk worden ze echter wel allemaal verkocht. (onze zegsman meent voor ongeveer f 700,- per ha.) De naam "Veenzicht" en ook de nummering van deze boerderijen (de nrs. 186 t/m 7) geven de situatie goed weer. Kopers zijn dan o.a. J. te Maarssen, H. Kersten, J. Kersten, J. W. Kruiselbrink, H. Smeenk, fam. Groters, J. te Voortwis, Hilboldt, Winters, te Kampe en de Beijer. Sommigen bouwen er een boerderij voor eigen gebruik of verhuren deze als geldbelegging, anderen gebruiken het als vluchtperceel bij bestaande boerderijen.

*Het Meddose veen, ontgonnen in 1933, wordt nu met de ruilverkaveling van 1998 opnieuw overhoop gehaald.
Boerderij "Veenink" van de familie Sloetjes, Zwilbroekseweg 1.*

Boerderij "Grooters" van de Freriks, Zwilbroekseweg 3

4. Willem Rosier vertelt:

door Luud Overkamp

Op de eenzame Valkeniersbult: “Hoo he’j oew daor noo können zetten?” Vol onbegrip had menigeen zijn hoofd geschud. “Hoo he’j oew daor noo können zetten?” Weinigen begrepen waarom de familie B. Rosier, tot dan toe woonachtig in De Heurne (Dinxperlo), zich in 1923 vestigde in “dee wildernisse”: op de Valkeniersbult in het Masterveld. “Het was één kale heidevlakte met -op een enkel bos na- alleen hier en daar een *wakel* (jeneverbes) of vliegden”, herinnert zich Willem Rosier, die als klein ventje met zijn ouders meekwam naar de vlak bij de grens gelegen boerderij ‘Hogeweg’. “De meeste mensen was het er veel te eenzaam. Ze hadden er nog niet begraven willen worden. Ook knechten konden we meestal maar moeilijk krijgen. *Dee war’n bange. Dan zagg’n ze in ’t donker zo’n wakel en dan dacht’n ze dat’r ne kaerl stond.*” Willem moet er nog altijd smakelijk om lachen. Angst voor het woeste veld waarin hij opgroeide, heeft hij nooit gekend. “Ik heb hier machtig veel plezier gehad.”

Een wildernis was het in de omgeving van de boerderij in de jaren twintig en dertig inderdaad. De boerderij was deels een ontginningsboerderij, al had het een bunder of 12 grond. Maar verder was kilometers in de omtrek slechts hier en daar een lap ontgonnen. Wat echter niet wilde zeggen dat het veld ongerept was. Nog afgezien van de levendige handel in smokkelwinkeltjes (zoals dat van Kobus; maar ook Rosiers latere buurman Koenders had aanvankelijk de bedoeling een tabakswinkel te beginnen, gericht op het ‘grensverkeer’), had het heidegebied aan de grens al van oudsher een belangrijke functie. “Je zag nog wel de plekken waar *streuisel* voor de stallen werd gemaaid. En wagensporen die door het veld liepen; ook wel eens in de richting van Zwillbrock - tot ongenoegen van de boeren uit de Meddose marke.”

De wagens waarmee men het veen in ging, hadden extra smalle wielen, van maar een paar centimeter breed. “Met zo’n rad zakte je wel sneller weg dan met brede. Maar je kon de wagen er ook sneller weer uit trekken.” Behalve streuisel werden er ook *schadden* gestoken: een soort plaggen, die werden verstookt in het open vuur. “Dan ontstonden er kuilen, die vol liepen met water. Er groeide van dat donzige veenmos in.” Dat mos kwam later, bij het ontginnen, trouwens nog goed van pas als filtermateriaal bij het draineren. “Weer later werd daarvoor turfmoelm gebruikt, maar dat was geen succes.”

Barstens geweld

De weg naar de boerderij was vaak zeer slecht begaanbaar. “*Wat ne weg heet’n, dat was ’t neet. D’n greun’n diek zat vol leemsteden. In de winter was den heel slecht. Dan nam ie’j de fietse op de nekke, a’j naor ’t darp ging*”n, vertelt Rosier.

Arnold Rosier en Willem Kolstee

Dat betekende ook, dat de wagens bepaald niet vol geladen konden worden. Je kon er hooguit met een stortkar (“een beetje breder dan een rijtuig”) door heenkomen. “Bernard Bruntink, die toen knecht bij ons was, liet ons paard, met een paar zakken op de kar, zelf zijn weg zoeken door de modder. Zelf stapte hij af en ging hij door het bos op huis aan. Het paard, een Belg en een heel sterk dier, moest maar thuis zien te komen. Kwam het beest dan bij een slecht moddergat, dan rustte het even uit. En dan ging het met barstens geweld door de gaten. En het kwam er altijd door.”

De slechte wegen bleven nog lang een probleem. Zo probeerde men, als er gedorst moest worden, het zo in te richten, dat de dorsmolen zo min mogelijk getransporteerd hoefde te worden. Want het duurde vaak uren voordat men de molen, met zijn kleine wielen, door de modder over een relatief korte afstand verplaatst had.

Verdwaald

De Rosiers woonden aanvankelijk vrijwel alleen in het veld. Vrijwel de hele *noaberschap* woonde kilometers verderop. “Brus (aan de Beijersweg, op een afstand van circa 2 kilometer hemelsbreed, red.) was de enige waarvan we ‘s avonds de lichten konden zien”, herinnert Rosier zich. Op een keer brachten ze ‘s avonds Brus, die evenals zijn ouders was geboren en getogen in het Gendringse, een visite. “Daar liepen we toen ‘s avonds dwars door het veld naar toe.

boven en onder: Willem en Arnold Rosier bij de oogstwerkzaamheden

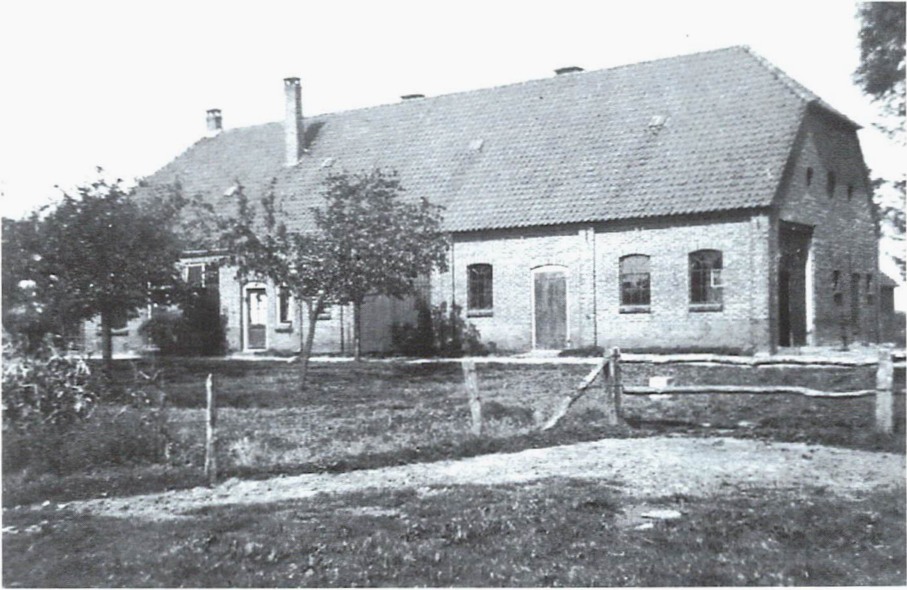

van L. naar R. : Arnold - ? - Gerrit - Willem - Anna - moeder Mina - en vader Bernhard Rosier.

Dat was op de heenweg prima te doen, want in de verte zag je het lampje van de boerderij. Onderweg kwamen we langs een groepje berken in de buurt van de Lemmenesweg. Toen zei mijn vader nog: *die moeten we goed in de gaten houden op de terugweg, dan zitten we tenminste goed in de richting*. Rond tien uur gingen we naar huis. Maar toen was er niets meer te zien: er was grondmist opgekomen. Op de heidevlakte lijkt altijd alles al hetzelfde en toen helemaal. Er was nauwelijks iets opvallends, waaraan je de weg kon herkennen. We hebben een hele tijd gelopen en toen zeiden we tegen elkaar: *wi'j mot er noo toch wal ne keare wean!* “ Dat bleek echter niet het geval: de familie was verdwaald in het veld. Pas na langdurig cirkelen ontdekten ze het groepje berken en kon de koers naar huis opnieuw bepaald worden.

Scheuren

Toen de Rosiers in het Masterveld kwamen, was er nauwelijks gebied ontgonnen. “Esseman had er, meen ik, een bunder of vier, vijf weide. En dan was er verder nog zo hier en daar een los stukje.” De ontginners plengden in de jaren daarna menig zweetdruppel, want de schop was het voornaamste gereedschap. “Er waren gedeelten bij, waar je midden in de zomer nog niet met droge voeten door kwam. Afvoersloten waren er niet, die moest je zelf graven.” Arbeiders als Keet Albert groeven menige hoogte af, om vervolgens de met zand beladen *schoefkaore* over een weg van planken leeg te kiepen in een *vaenegat* of kolk.

Boerderij "Hogeweg" bewoond door de fam. Rosier 1925.

Gescheurd en geploegd werd er in Willem's jeugd meestal nog zo goed en kwaad als het ging met de ouderwetse houten ploeg. Met de zware ijzeren ploeg kon men immers maar moeilijk uit de voeten in het drassige gebied. Na het scheuren van de grond werd met een *vleugel-eide* de grond nog eens gesneden. Daarna werd er nog gesleept. Dan was de wei al zo goed als klaar voor gebruik, al was de een er wat secuurder aan dan de ander. "Maar als je een stuk *zo ietskes lieke* had, dan strooide je er wat hooizaad doorheen en konden de beesten erop." Rosier's Duitse buurman, 'Onkel Anton' van de Fruchtinghof, deed het nog makkelijker: die kapte een stukje bos en liet de stobben staan. Hij zaaide er graszaad doorheen en werkte dat er iets onder door berken tussen de stobben door te slepen. Vervolgens gingen de koeien er op en allengs toonde zich steeds meer gras. Na een jaar of zes, zeven was het weilandje groen en werden de stobben er met een tractor uitgetrokken.

Het scheuren van de grond was niet zonder risico. Zo herinnert Willem zich 'ene Kroon', die met drie paarden in de buurt van de huidige Scheurvorenweg aan het ontginnen was gegaan. "Een van die paarden kwam precies in een *veanegat* terecht: tot aan de *balg* zat ze d'r in." Pas na veel moeite kon hij het dier er weer uitkrijgen. Een hulpmiddel bij de ontginningen waren ook de kipwagens met het bijbehorende spoor, die je kon huren van de Heidemij. "*De grond was zo drassig, da'j lang neet overal met ne koare kon veur'n.*" Bij een kipwagen was de gewichtverdeling veel beter. Maar ook die verzakten wel eens. Dat werd dan opgelost door er bijvoorbeeld veldkeien onder te leggen.

Verdwenen

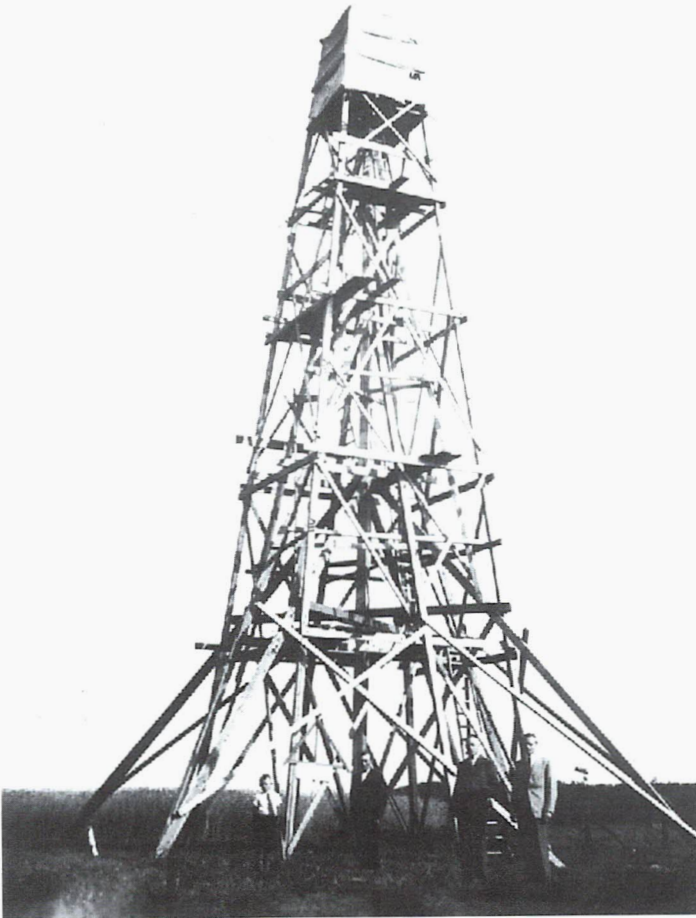
Toen aan het begin van de jaren dertig de tractor eenmaal zijn intrede had gedaan, ging het eigenlijk nog niets eens zoveel sneller. Al werd voortaan menig stukje grond werd met een oude Fordson op schoepenwielen of een Cormick Daring op puntwielen omgescheurd, gevolgd door een behandeling met een schijven-eide met sleep of een schaaf achter de tractor.

Maar het veld gaf zich niet zomaar gewonnen. Menig eigengereide ontginner merkte dat hij zich meteen al bij het ploegen van de eerste bouwvoor muurvast had gereden. Zoals Jans te Pelle, die zich in de jaren dertig zodanig in een gat vastreed, dat de tractor en bestuurder nauwelijks nog te zien waren. Of 'die Hoftijzer', die zeker wist dat hij zich niet vast zou rijden en dus alle waarschuwingen in de wind sloeg. Zes weken lag zijn tractor op de buik in het veen. Pas toen het zomer en droog genoeg werd, kon de machine er eindelijk uitgetrokken worden.

Eind jaren dertig was een groot deel van het Masterveld nog heide, maar waren de ontginningen al aanzienlijk. In de jaren vijftig was het gebied echter totaal van gedaante veranderd. Dat kwam uiteraard in flora en fauna tot uiting. Neem de wildstand. Menig stroper -met legendarische namen als Appie Keizers en Jannes te Woerde- waagde zich destijds in het grensgebied om een ree te schieten. "Maar als ze in de jaren twintig hier een ree hadden geschoten, dan had dat wel in de krant gemogen!", vertelt Willem lachend. "Die had je hier toen gewoon niet. Korhoenders en patrijzen wel, maar die zie je nu niet meer. Die moesten het hebben van klein struikgewas, gagel en dergelijke. Maar het is net als met de wakels: het is allemaal verdwenen."

Driehoeksmeting of **triangulatie**, in de geodesie een methode om de onderlinge ligging van punten op het aard oppervlak te bepalen.

Men zet een reeks driehoeken uit, waar van de hoekpunten, gekozen op berg toppen, kerktorens of speciaal gebouwde waarnemingstorens, zie foto. Vervolgens meet men van één drie hoek een zijde en twee hoeken. De overige zijden van de driehoek kunnen nu berekend worden. Van de volgende driehoeken hoeft men nu alleen nog telkens twee hoeken te meten, daar steeds één zijde berekend kan worden uit de eerdere metingen.

Voor 1940 verrees in Meddo een toren bij Rosier (Greuneweg 10) van 24 m' hoog op de plaats waar nu de veldschuur staat en trok toen veel bekijks.

5. "Is dat neet....?"

Met dank aan mevr. J.C. Smit-Goossens uit Drempt en haar broer J. Goossens uit Meddo (Panoven) kunnen we de volgende namen vermelden van de foto uit "Meer ovver Meddo" nr. 5.:

nr. 1. W. van Eerden

" 2. G.C. Bent

" 3. W. Boeijink van de "Helmer"

" 4. J.Oonk van "Keveskamp"

" 5. G.J. Reusken

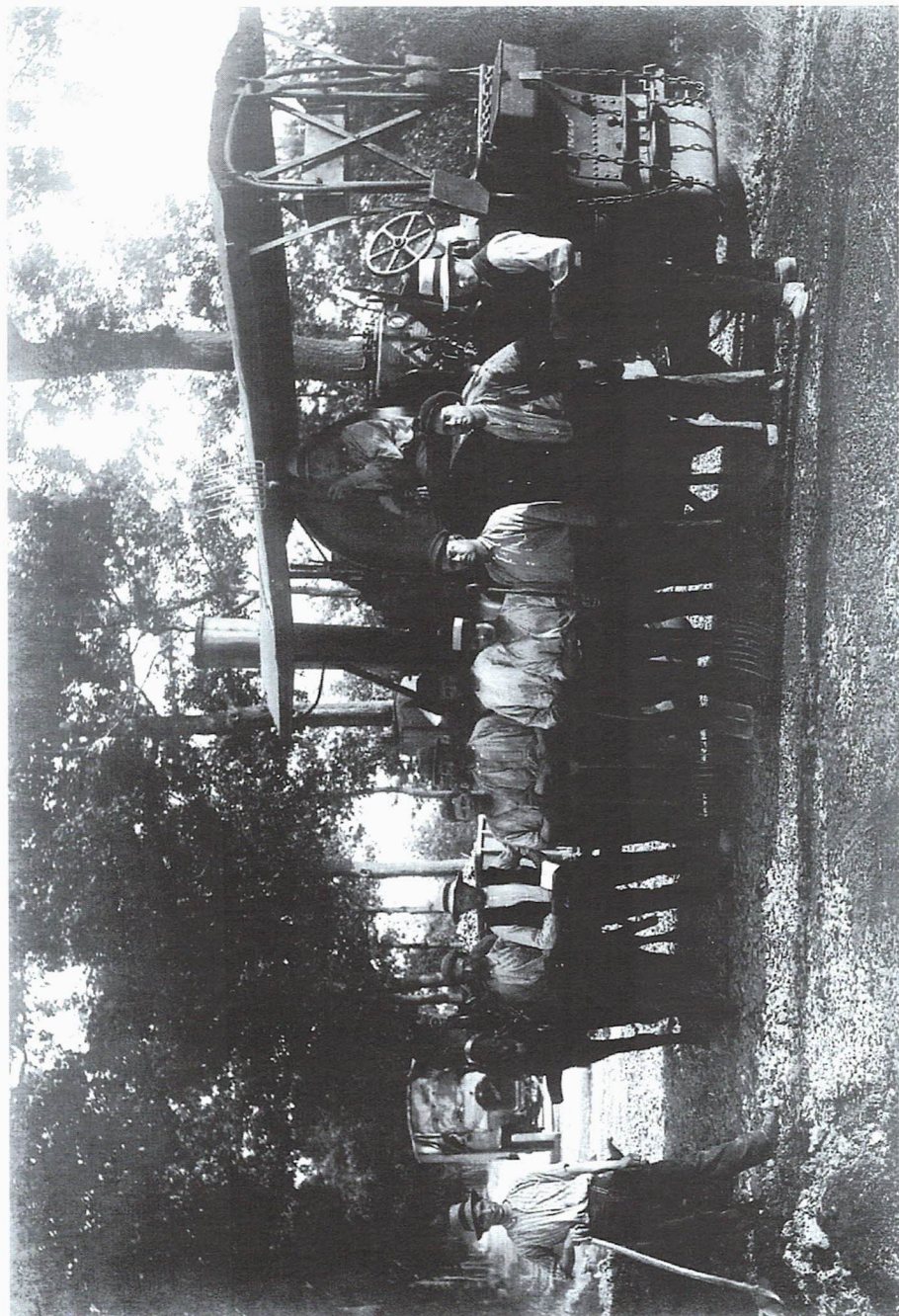
" 6. W. Goossens

de personen met de nrs, 7,8 en 9 zijn helaas niet herkend.

Hierbij de "nieuwe" oude foto met weer dezelfde vraag: Wie weet welke personen dit zijn? De foto is genomen tijdens de reconstructie van de Groenloseweg in 1930. (zie pagina hiernaast)

Zoekfoto

6. Colofon

“Meer over Meddo” verschijnt 1 à 2 keer per jaar en is een uitgave van de Werkgroep “Meddo’s Verleden”.

Redactie en administratie: secr: Van Eerdenweg 9
7104 BJ Winterswijk/Meddo
telefoon:(0543) -569236

De abonnementsprijs bedraagt
f 5,00 per geleverd exemplaar, te voldoen door storting op
bankrek.nr. 37.12.28.697.
t.n.v. “Meddo’s Verleden”
te Winterswijk.
Losse nummers f 6,50, exclusief verzendkosten
I.S.S.N. 1382 - 7995

Publicatie of overname van artikelen, geheel of gedeeltelijk, is alleen toegestaan met schriftelijke toestemming van de auteurs, dan wel van de Werkgroep “Meddo’s Verleden”.